

Univerzita J. Selyeho - Selye János Egyetem

Pedagogická fakulta - Tanárképző Kar
Bratislavská cesta 3322, P. O. Box 54, 945 01 Komárno, Slovakia

Témy dizertačných prác v študijnom programe Pedagogika na akademický rok 2022/2023

Školiteľ	Téma
<p>prof. Dr. Ambrus Attila Józsefné Katalin Kéri, DSc., Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky PF UJS kerik@ujssk</p>	<p>Vzdelávanie dievčat a žien v 18.-19. storočí</p> <p>V posledných rokoch prinieslo štúdium histórie vzdelávania dievčat a gramotnosti žien na celom svete mnoho nových poznatkov. Pred nami je ešte veľa pramenných materiálov a tém, ktoré treba preskúmať: základom výskumu témy je spracovanie tlačených a archívnych (čiastočne digitalizovaných) prameňov z dvoch storočí uvedených v názve, s využitím kvalitatívnych metód (napr. historická analýza prameňov, obsahová analýza, výskum obrazu), ako aj skúmanie a hodnotenie európskej, slovenskej a maďarskej literatúry. Diachronický výskum histórie vzdelávania dievčat a gramotnosti žien a skúmanie s využitím komparatívneho prístupu pomôžu rozvinúť komplexné chápanie tejto témy.</p> <p>Kľúčové slová: dejiny vzdelávania; metodológia kvalitatívneho výskumu; diakritický prístup; komparatívne štúdie; vzdelávanie žien</p>
<p>prof. Dr. habil. Krisztián Józsa, PhD. Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky PF UJS jozsak@ujssk</p>	<p>1. Faktory ovplyvňujúce školský úspech</p> <p>Úspech v škole ovplyvňuje viacero faktorov. Dôležitú úlohu zohrávajú rodinné, afektívne a kognitívne faktory. Dizertačná práca sa zameriava na tieto faktory. Výskum bude mať formu longitudinálnej štúdie s cieľom analyzovať úlohu rôznych premenných vo vývoji.</p> <p>Kľúčové slová: rozvoj zručností, hodnotenie účinnosti, pedagogický experiment, predškolský vek, školský vek</p>

Dr. habil., PaedDr. Melinda Nagy, PhD.
Katedra biológie PF UJS
nagym@ujssk

1. Skúmanie dobrej praxe školskej inklúzie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Cieľom dizertačnej práce je preskúmanie rôznych prístupov základných škôl k potrebám žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a k možnostiam ich inklúzie do vyučovacieho procesu prebiehajúcej na základných školách na Slovensku. Zisťuje sa, ako školy vytvárajú efektívne postupy na zvrátenie nerovností vo vzdelávaní, a preskúma sa aj regionálne rozloženie dotknutých škôl na Slovensku. Príklady dobrej praxe sa budú zdieľať s dotknutými školami a s verejnosťou. Práca je podporená projektom Horizon2020 No.: 101004653 "School-community partnership for reversing inequality and exclusion: transformative practises of segregated schools"

Kľúčové slová: žiaci, sociálne znevýhodnené prostredie, Slovensko, základné školy

2. Plánovanie aktivizujúcich a motivačných úloh pre predmety s biologickým obsahom využitím neuropedagogických poznatkov

Cieľom dizertačnej práce je tvorba aktivizujúcich a motivačných úloh pre predmety s biologickým obsahom využitím neuropedagogických poznatkov. Úlohy sa vytvoria pre vybraný stupeň základného alebo stredoškolského vzdelávania. Účinnosť vytvorených úloh sa bude monitorovať pomocou prenosného zariadenia na meranie EEG a vyhodnocovať pomocou štatistických metód.

Kľúčové slová: žiaci/študenti, neuropedagogika, meranie EEG, predmetová pedagogika

3. Pedagogické kompetencie vysokoškolských pedagógov na pedagogických a nepedagogických fakultách

Cieľom dizertačnej práce je porovnať pedagogické kompetencie vysokoškolských učiteľov na pedagogických a nepedagogických fakultách a podrobne analyzovať možnosti vysokoškolských učiteľov získať pedagogické kompetencie - rôzne cesty štúdiá, ktorými vysokoškolskí učitelia môžu získať tieto kompetencie. V práci sa môžu použiť kvalitatívne aj kvantitatívne metódy výskumu.

Kľúčové slová: vysokoškolské vzdelávanie, vysokoškolskí učitelia, pedagogické kompetencie

4. Zostavovanie školského rozvrhu a plnenie edukačných cieľov vo vzťahu k biologickým potrebám žiakov a učiteľov na základných školách

Cieľom dizertačnej práce je preskúmať efektivitu vyučovacieho procesu vo vzťahu k chronobiologickým poznatkom - napríklad vplyv chronotypov, času vyučovacej hodiny vo vzťahu k cyklu spánok-bdenie, vplyv spánkovej deprivácie alebo iných biorytmov na výkon pri učení sa alebo vyučovaní. Uskutoční sa dotazníkový prieskum so žiakmi, učiteľmi a prípadne rodičmi s cieľom posúdiť efektivitu učenia sa/vyučovania v rôznych situáciách. Pri vyhodnotení výsledkov dôraz bude kladený na odhalenie súvislostí vo vzorke štatistickými metódami.

Kľúčové slová: vyučovací proces, efektivita, rozvrh, biologické potreby, učiteľ, žiak

1. Kvalitatívny a kvantitatívny výskum maďarskej menšiny a pedagogickej identity na Slovensku - súčasná situácia, historické tradície

V posledných desaťročiach sa identita stala v Európskej únii frekventovaným pojmom. Identita má veľký význam aj pre najnovšie pedagogické výskumy, pretože je úzko prepojená s diskusiami o kultúrnom sebachápaní, vnímaní seba a iných, národnostiach, nacionalizme a postavení menšín. Výskum, ktorý nadväzuje na projekt VEGA na Univerzite J. Selyeho v Komárne, ktorý skúma etnickú a pedagogickú identitu učiteľov na školách maďarskej národnostnej menšiny na Slovensku. Doktorandský výskum, ktorý s tým súvisí, znamená ďalší kvalitatívny a kvantitatívny výskum v tejto oblasti.

Kľúčové slová: identita maďarskej menšiny, identita pedagóga, Slovensko

prof. Dr. András Németh, DSc.,
Katedra predškolskej a elementárnej
pedagogiky PF UJS
nemetha@uj.sk

	<p>2. Vývojové tendencie vzdelávania učiteľov materských a základných škôl na Slovensku vo svetle Bolonského procesu</p> <p>Komparatívny výskum skúma medzinárodné komponenty metodicko-inštitucionálnych inovácií vzdelávania učiteľov materských a základných škôl na Slovensku. Pozornosť sa sústreďuje na procesy vzdelávacej politiky a procesy štrukturálnych inovácií, ktoré zohrali dôležitú úlohu aj vo vývoji na Slovensku vo svetle Bolonského procesu.</p> <p>Kľúčové slová: vzdelávanie učiteľov, bolonský proces, Slovensko</p>
<p>prof. Dr. Béla István Pukánszky, DSc. Katedra pedagogiky PF UJS pukanszkyb@ujssk</p>	<p>1. História a súčasnosť konkrétnych reformných pedagogických a alternatívnych pedagogických smerov. Prejav týchto trendov v praxi školskej pedagogiky. Porovnávací analýza.</p> <p>Výskum, na ktorom je založená táto dizertačná práca, začína zaradením klasickej reformnej pedagogiky a novších alternatívnych pedagogických trendov do kontextu dejín pedagogiky. Vo svetle najnovších výskumov je interpretačným rámcom pre klasické reformné pedagogické trendy medzinárodné "hnutie za reformu života". Správne teoretické zdôvodnenie dizertačnej práce si vyžaduje dôkladnú znalosť tejto problematiky. Uchádzač by mal byť schopný nahliadnuť do príslušnej literatúry v nemčine a/alebo angličtine s dobrou znalosťou jazyka. Praktická časť výskumu sa zameria na komparatívnu analýzu škôl, ktoré vo svojej praxi sledujú aktuálne reformné a/alebo alternatívne pedagogické smery. Komparatívna štúdia konkrétnych školských pedagogík bude zahŕňať analytickú prezentáciu a hodnotenie obrazu dieťaťa, pedagogických cieľov a metód.</p> <p>Kľúčové slová: reformná pedagogika, alternatívna pedagogika, hnutie za reformu života, pedagogická inovácia.</p>

prof. Dr. Péter Tóth, PhD.,
Katedra pedagogiky PF UJS
tothp@ujssk

1. Vzťah medzi predstavou objektu a priestoru, metódy ich rozvíjania

Objektová vizuálna predstavivosť pracuje s farebným obrazom predmetov vo „vysokom rozlíšení“ a priestorová vizuálna predstavivosť pracuje so schematickým obrazom predmetov a ich priestorových vzťahov. Schopnosť predstavivosti výrazne ovplyvňuje naše myslenie a správanie. V súčasnosti existuje len málo výskumov, ktoré by odhalili, ako nerozvinutá zraková predstavivosť ovplyvňuje kvalitu učenia sa a sociálnych vzťahov a v akých školských situáciách je vhodné uplatňovať neobvyklé metódy riešenia problémov. Ich poznanie môže výrazne pomôcť práci žiakov aj pedagógov.

Cieľom výskumu je zistiť (1) ako spoľahlivo určiť rozvoj zrakovej a priestorovej predstavivosti žiakov a rozpoznať tých, ktorí trpia afantáziou, (2) ako tieto dve imaginárne zložky súvisia medzi sebou a s inými individuálnymi zvláštnosťami, (3) v ktorých učebných predmetoch spôsobujú nerozvinuté zložky týchto vizuálnych predstáv najväčšie ťažkosti, (4) ktoré metódy sú vhodné na rozvoj zrakovej a priestorovej predstavivosti.

Kľúčové slová: objektová a priestorová vizuálna predstavivosť, afantázia, empirický výskum, metódy rozvíjania

2. Rozvoj induktívneho myslenia v prírodovedných predmetoch

Ako ukázali prieskumy PISA, žiaci v našom regióne strednej a východnej Európy dosahujú v meraní matematických a prírodovedných kompetencií výsledky pod priemerom OECD, pričom matematika a prírodovedné predmety zohrávajú dôležitú úlohu pri rozvoji myslenia. Zároveň sú tu silné požiadavky trhu práce, čo najpresnejšie vyjadrujú očakávania vo forme mäkkých zručností (kľúčové kompetencie pre uplatnenie sa na trhu práce). Viaceré štúdie ukazujú, že práve z pohľadu týchto kompetencií vstupujú na trh práce nepripravení zamestnanci, pričom zamestnávateľia často považujú tieto zručnosti za dôležitejšie ako odborné zručnosti a upozorňujú učiteľov na potrebu ich rozvíjania. Názory na to, ktoré kompetencie patria medzi mäkké zručnosti, sú odlišné. Sú to takzvané vyššie kognitívne procesy, ktorých súčasťou je riešenie problémov a kritické myslenie, ako aj induktívne a abstraktné myslenie.

Beurc do úvahy tieto aspekty, cieľom výskumu je (1) vyvinúť spoľahlivé metódy merania induktívneho a abstraktného myslenia žiakov, (2) zmerať úroveň induktívneho a abstraktného myslenia a stanoviť ich vzťah a (3) vypracovať metódy ich rozvíjania v prírodovedných predmetoch.

Kľúčové slová: induktívne myslenie, abstraktné myslenie, riešenie problémov, empirický výskum, metodológia, prírodovedné predmety

3. Rozvoj kompetencie čítania s porozumením v prostredí menšinového vzdelávania

Schopnosť mladých ľudí v generácii z a alfa porozumieť textu, ako dokazujú prieskumy PISA, je výrazne nižšia, ako sa očakávalo. Dôvodom je, že čítajú len menej a kratšie texty. Prostredie menšinového školstva môže na formovanie a rozvoj kompetencie čítania s porozumením vnášať ďalšie problémy.

Kontext výskumu je daný dimenziou menšinového a väčšinového vzdelávania. Je potrebné preskúmať základné faktory, ako je rodinné zázemie (pomocou rodinnej anamnézy), vplyv školskej diverzity, úlohu materinského jazyka, kultúrne premenné atď., ktoré môžu ovplyvniť rozvoj kompetencie čítania s porozumením.

Výskum sa snaží odpovedať na otázku, (1) aký vplyv má vyučovanie väčšinového/štátneho jazyka na vyučovanie menšinového maďarského jazyka, (2) aké faktory ovplyvňujú rozvoj schopnosti porozumenia textu u žiakov maďarskej menšiny v Karpatskej kotline, (3) ako a do akej miery sa v učebných osnovách nižších stupňov škôl s vyučovacím jazykom maďarským objavuje rozvíjanie kompetencie čítania s porozumením, (4) v rámci ktorých predmetov a ako je možné rozvíjať kompetenciu čítania s porozumením.

Kľúčové slová: kompetencia čítania s porozumením, menšinové prostredie, čitateľské návyky, rozvoj porozumenia, metodológia

doc. dr. univ. Agáta Csehiová, PhD.
Katedra predškolskej a elementárnej
pedagogiky PF UJS
csehiovav@ujssk

1. Vplyv mládežníckych relácií Slovenského rozhlasu Maďarského vysielania na vzdelávanie detí a mládeže

Cieľom dizertačnej práce je spracovať vývoj a genézu Maďarského vysielania Slovenského rozhlasu od jeho vzniku (1928) po súčasnosť. Zmapovať a analyzovať tie literárne, hudobné, hudobno-slovné relácie, resp. relácie umeleckého zamerania, ktoré boli adresované deťom a mládeži s výchovno-vzdelávacím zámerom. Poukázať na ich prínos pre edukáciu mládeže v historickom kontexte i z hľadiska aktuálnych atribútov súčasného vzdelávania.

Kľúčové slová: slovenský rozhlas, maďarské vysielanie, mládežnícke relácie, analýza, edukácia

2. Analýza a komparácia učebníc hudobnej edukácie pre primárny stupeň na základných školách s vyučovacím jazykom maďarským na Slovensku a v Maďarsku

Zámerom dizertačnej práce je spracovať a charakterizovať učebnice a učebné materiály hudobnej edukácie pre primárny stupeň na základných školách s vyučovacím jazykom maďarským na Slovensku a v Maďarsku. Analyzovať ich a následne komparovať z hľadiska štruktúry, obsahu, funkcií, s dôrazom na možnosti aplikácie tvorivých výchovných činností. Súčasťou práce je skúmanie rozdielov a paralel: 1. hudobného vzdelávania na primárnom stupni na Slovensku a v Maďarsku z hľadiska národných kurikul, 2. v koncepciách učebníc a učebných materiálov vo vzťahu rozvíjania hudobných kompetencií.

Kľúčové slová: učebnice, učebné materiály, hudobná výchova, analýza, komparácia, kompetencie

Dr. habil. PaedDr. Kinga Horvath, PhD.
Katedra predškolskej a elementárnej
pedagogiky PF UJS
horvathk@ujssk

1. Výskum interpersonálneho správania sa učiteľov

Efektívnosť vyučovacej a výchovnej práce je v zásade určená činnosťou učiteľa, väčšinou jeho interakčnými schopnosťami. K téme je možné pristupovať z rôznych pohľadov: (1) Z pohľadu kategorizácie rečových udalostí a určovania ich frekvencie. (2) Z pohľadu sociologického a etnografického prístupu. (3) Z pohľadu, ktorého centrom záujmu je osobnosť pedagóga, ktorý riadi proces učenia, a interakčného štýlu pedagóga. Cieľom dizertačnej práce je preskúmať teoretické východiská zvoleného prístupu, stanoviť premennú, vo vzťahu ktorej je možné hodnotiť interpersonálne správanie učiteľa v spojitosti s učebnými výsledkami žiakov.

Kľúčové slová: efektivita vyučovania, interakčný štýl učiteľa, učebné výsledky žiakov

2. Výskum kompetencií učiteľov

V posledných niekoľkých desaťročiach pedagogická teória a prax intenzívne hľadá odpoveď na to, ako sa stať dobrým učiteľom. Prístup k téme môže byť vďaka jej komplexnosti mnohostranný. Môže zahŕňať oblasti a metodiku výskumu učiteľov, najmä začínajúcich učiteľov a výskumu vzdelávania učiteľov. Dá sa k nej priblížiť cez prizmu socializácie, kariérnej vhodnosti, kariérneho obrazu, kariérneho rozvoja. Inou dôležitou oblasťou je koncept profesionálnej zdatnosti (self efficacy) vnímanej učiteľom. Cieľom dizertačnej práce je preskúmať teoretické východiská zvoleného prístupu, uskutočniť vlastný výskum, a prispieť tak k obohateniu pedeutológie.

Kľúčové slová: socializácia, kariérna vhodnosť, kariérny obraz, kariérny rozvoj, kompetencie učiteľa

3. Výskum predčasného ukončenia vysokoškolského štúdia

Cieľom dizertačnej práce je výskum teoretických a politických prístupov k predčasnému ukončovaniu vysokoškolského štúdia, preskúmanie tohto javu v akademickej sfére. Ďalším cieľom je zapojením zainteresovaných subjektov preskúmať podrobné a presné dôvody zanechania štúdia a následne odporučiť akčný plán umožňujúci zvládnuť vysokoškolské štúdiá.

Kľúčové slová: drop-out efekt, spoločenská a vzdelávacia politika, profesionálny sebaobraz študentov učiteľstva

Dr. habil. PaedDr. György Juhász, PhD.

Katedra chémie PF UJS

juhaszg@ujv.sk

1. Výskum nových metód/foriem výučby tematických celkv vzdelávacej oblasti Človek a príroda v primárnom vzdelávaní.

V rámci dizertačnej práce sa budeme venovať štátnemu vzdelávaciemu programu pre prvý stupeň základných škôl, v rámci ktorého sa zameriame na vzdelávacie oblasti týkajúce sa interakcie človeka s prírodou. V rámci výskumnej činnosti sa budeme venovať zavádzaniu nových inovovaných metód výučby prírodovedných tém v primárnom vzdelávaní a overovaniu ich využiteľnosti v praxi. V prípade prijatia plánovaného inovovaného štátneho vzdelávacieho programu sa preskúmajú možnosti využitia týchto inovovaných metód v rámci dostupných foriem výučby v inovovanej vzdelávacej oblasti Človek a príroda.

Kľúčové slová: Štátny vzdelávací program, vzdelávacie oblasti, prírodoveda, metódy a formy výučby, nové inovované metódy vyučovania.

<p>Dr. phil. Mgr. Attila Mészáros Katedra nemeckého jazyka a literatúry PF UJS meszarosa@ujv.sk</p>	<p>1. Počítačom podporované vyučovanie cudzích jazykov pre deti v predškolskom a mladšom školskom veku</p> <p>Vďaka neustálemu technologickému rozvoju sa mladšie generácie čoraz skôr dostávajú do kontaktu s novými médiami, ako sú tablety a smartfóny. Online priestor už teraz ponúka veľa možností na využívanie a kombinovanie rôznych platforiem a riešení v oblasti vzdelávania. Vzhľadom na to, že aj tie najmenšie deti si ľahko osvoja potrebné zručnosti na používanie týchto nástrojov, je tu možnosť využiť to na začatie výučby cudzích jazykov pre deti predškolského a školského veku hrovou formou, ale s podporou počítača. Táto práca skúma možnosti využitia technológií, ktoré sú v tejto oblasti už bežne dostupné. Na tento účel si doktorand vytvorí komplexné teoretické zázemie s osobitným zameraním na tieto oblasti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. teória osvojovania si jazyka a učenia sa cudzích jazykov 2. vyučovanie cudzích jazykov v ranom detstve 3. používanie nástrojov IKT v ranom detstve <p>Na základe vypracovaných teoretických východísk sa v empirickej časti práce spracuje jednak vlastný výskum medzi učiteľmi z praxe v materskej škole alebo na prvom stupni základnej školy. Ak je to možné, doktorand vykoná vlastné štúdie v skúmanej vekovej skupine s použitím rôznych elektronických zariadení (tablet, smartfón, stolný počítač, interaktívna tabuľa atď.) a spracuje výsledky. Na základe toho vypracuje konkrétne plány vyučovacích hodín a návrhy.</p> <p>Kľúčové slová: jazykové vzdelávanie, cudzie jazyky, rané detstvo, IKT, nové médiá</p>
<p>Mgr. Katarína Szarka, PhD. Katedra chémie PF UJS szarkak@ujv.sk</p>	<p>1. Prírodovedné detské naivné predstavy a ich analýza</p> <p>Dizertačná práca bude zameraná na teoretickú analýzu problematiky detských naivných predstáv, alternatívnych koncepcií, miskoncepcií a p-prímov, ktorá bude tvoriť východisko empirickej časti práce. Empirický výskum bude zameraný na analýzu detských predstáv žiakov primárneho vzdelávania vo vybranej oblasti prírodných vied.</p> <p>Kľúčové slová: naivné predstavy, alternatívne koncepcie, miskoncepcie, primárne vzdelávanie, prírodoveda</p>